

PROTOCOL

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

De Alchemist
Koningin Wilhelminalaan 8
3527 LD Utrecht
T 030 294 7594
info@taaldoetmeer.nl
www.taaldoetmeer.nl

© 2015 Taal doet meer

Inge Goorts
Ernestine Schipper – Roth

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Wat is huiselijk geweld?	4
2.1 Specifieke vormen van huiselijk geweld	4
3 Wat is kindermishandeling?	5
3.1 Vormen van kindermishandeling	5
4 Stappenplan (het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld)	6
5 Verantwoordelijkheden Taal doet meer	9
5.1 Deskundigheidsbevordering	9
Bijlage 1 Signalenlijst kindermishandeling	10
Bijlage2 Signalenlijst kindermishandeling Maatschappelijke vroegsignalering geweld in afhankelijkheidsrelaties	13
Bijlage 3 Formulier aandachtspunten t.b.v. een melding	15
Bijlage 4 Organisaties voor meer informatie en advies	16
Bijlage 5 Verantwoording	19

1. Inleiding

Jaarlijks zijn tussen de 100.000 en 200.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling. Naar schatting is 45 % van de Nederlandse bevolking zelf ooit slachtoffer geworden van huiselijk geweld. Kindermishandeling en huiselijk geweld zijn vaak met elkaar verbonden.

Als er sprake is van huiselijk geweld zijn kinderen daar veelal de dupe van.

Begin 2012 wordt bij wet verplicht dat organisaties in een aantal sectoren (onder meer jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning) een meldcode of wel een protocol huiselijk geweld en kindermishandeling hebben, dit protocol hebben geïmplementeerd in hun organisatie, hun medewerkers laten trainen en ten minste één aandachtsfunctionaris binnen hun organisatie hebben aangesteld. Voor meer informatie over de meldcode, zie www.meldcode.nl

Taal doet meer heeft altijd met zorg om willen gaan met situaties waar huiselijk geweld mogelijk een rol speelt, in 2014 is men begonnen met een protocol signalering kindermishandeling en het aanstellen van twee aandachtsfunctionarissen/vertrouwenspersonen; de seniorprojectleiders Taalcoaching en Jeugd.

Taal doet meer is van mening dat de veiligheid van onze cursisten, vrijwilligers en medewerkers zo optimaal mogelijk gewaarborgd moet worden. Taal doet meer heeft de plicht bij vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling zo adequaat mogelijk te handelen. Dit protocol is hierbij een hulpmiddel.

Taal doet meer is verantwoordelijk voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan haar cursisten en vrijwilligers en deze verantwoordelijkheid is zeker ook aan de orde wanneer cursisten, vrijwilligers en medewerkers vermoedelijk te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling.

Van de vrijwilligers en beroepskrachten die werkzaam zijn bij Taal doet meer wordt op basis van deze verantwoordelijkheid verwacht dat zij in alle contacten met aan Taal doet meer verbonden mensen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen. Daarom heeft Taal doet meer een protocol vastgesteld zodat betaalde en onbetaalde medewerkers weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Hierin is vastgelegd op welke wijze deze stappen ondernomen worden.

Onbetaalde medewerkers van Taal doet meer zijn Coördinatoren, Wegwijzers, (Taal)Coaches, Mentoren, Huiswerkbegeleiders, Voorlezers en Trainees/Stagiaires. Cursisten van Taal doet meer zijn de cursisten van Taalcoaching en Eigen Kracht en de gecoachte jongeren en kinderen.

In aanmerking wordt genomen:

- ✗ De Wet bescherming persoonsgegevens
- ✗ De Wet op de jeugdzorg
- ✗ De Wet maatschappelijke ondersteuning
- ✗ Privacyreglement Taal doet meer
- ✗ Vrijwilligersbeleid Taal doet meer 2014

2. Wat is huiselijk geweld?

Onder huiselijk geweld wordt verstaan: Het plegen van geweld of het dreigen met geweld op enigerlei locatie door iemand uit de huiselijke kring. Onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, inclusief eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten. Het geweld hoeft dus niet per sé in huis plaats te vinden, wel door een bekend persoon van het slachtoffer. Slachtoffers van huiselijk geweld kunnen volwassenen of minderjarigen zijn. Huiselijk geweld komt in alle lagen van de bevolking en binnen alle culturen voor.

2.1 Specifieke vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Vrouwelijke genitale verminking (VGV) is een ingreep in de geslachtsorganen van meisjes en jonge vrouwen. Bij een vermoeden neemt de aandachtsfunctionaris van Taal doet meer onmiddellijk contact met het meldpunt kindermishandeling Veilig Thuis (voorheen AMK, Algemeen Meldpunt Kindermishandeling).

Eengerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.

Voorbeelden zijn verstoting, verminking, aanzetten tot zelfmoord of uithuwelijking. Ook bij een vermoeden van eengerelateerd geweld moet direct contact worden opgenomen met Veilig Thuis, voor zowel kinderen als meerderjarigen.

3. Wat is Kindermishandeling?

Kinderen en jongeren hebben recht op een evenwichtige ontwikkeling en het recht op opvoeding. Ze hebben zorg, liefde en aandacht van hun ouders/opvoeders nodig. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenst gedrag in de opvoeding. Bij kindermishandeling is er sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld van de ouders/opvoeders naar zijn of haar kinderen.

De wet op de jeugdzorg, 2005, geeft de volgende omschrijving:

"Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel."

Met andere woorden: het kan gaan om biologische ouders, stiefouders, adoptiefouders, pleegouders en andere familieleden, maar ook anderen van wie het kind afhankelijk is zoals leidsters kinderopvang, leerkrachten, groepsleiders, sporttrainers en burens. 75 % van de gevallen van kindermishandeling gebeurt door de ouders en 25 % door derden.

3.1 Vormen van kindermishandeling

- Lichamelijke verwaarlozing; het kind krijgt bijvoorbeeld onvoldoende voeding, kleding of verzorging.
- Psychische verwaarlozing; het kind krijgt bijvoorbeeld onvoldoende liefde, aandacht of respect
- Pedagogische verwaarlozing; het kind krijgt bijvoorbeeld onvoldoende ruimte en richting aangeboden.
- Psychische mishandeling; het kind wordt bijvoorbeeld getreiterd, gekleineerd of uitgescholden.
- Lichamelijke mishandeling; het kind wordt bijvoorbeeld geslagen, geschopt, geknepen, gebrand.
- Seksueel misbruik; bijvoorbeeld: seksuele handelingen bij, met of in het bijzijn van het kind, niet passend bij leeftijd en ontwikkeling.
- Huiselijk geweld; het kind is getuige van geweld binnen het gezin gericht op ouder, grootouder of zusje/broertje.

4. Stappenplan (het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling)

Om beroepskrachten te ondersteunen bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld heeft Movisie een stappenplan Meldcode ontwikkeld. Taal doet meer heeft dit stappenplan aangepast naar haar eigen context:

Stap 1 Een vrijwillige (taal)coach/mentor/huiswerkbegeleider/voorlezer heeft een vermoeden

De vrijwilliger heeft een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het vermoeden ontstaat omdat er bepaalde zaken opvallen bijvoorbeeld gedragsveranderingen of uitspraken van een cursist/pupil. De vrijwilliger overlegt altijd met zijn/haar coördinator. Het is verstandig om te observeren en alle relevante gegevens schriftelijk vast te leggen.

Stap 2 Overleg met een projectleider en in kaart brengen van signalen

De coördinator overlegt direct met de projectleider over de signalen en de zorgen die de vrijwilliger heeft. De projectleider legt alle gegevens vast, zo concreet mogelijk. De projectleider neemt direct contact op met de aandachtsfunctionaris.

Houd rekening met de kindcheck; cursisten die in een lichamelijke of geestelijke conditie of in andere omstandigheden verkeren die een risico kunnen vormen voor de veiligheid of de ontwikkeling van de kinderen die van hen afhankelijk zijn. Stel vast om hoeveel kinderen van welke leeftijden het gaat en of er een partner bij betrokken is.

Stap 3 Advies of consult

De aandachtsfunctionaris beoordeelt of er stappen ondernomen gaan worden. Deze keuze meldt de aandachtsfunctionaris ook bij de vrijwilliger. De aandachtsfunctionaris wint advies in bij Veilig Thuis. Het advies dat aan Veilig Thuis gevraagd wordt, kan voor de cursist of het gezin anoniem blijven.

De aandachtsfunctionaris geeft advies hoe te handelen. Bij een ernstig vermoeden (er is geen twijfel) moet er direct gemeld worden bij Veilig Thuis, in principe door de aandachtsfunctionaris. Veilig thuis kan dan helpen de signalen en de zorg te bespreken en te adviseren of een huisbezoek raadzaam is. Op deze manier is er ook een check of er al andere instanties betrokken zijn. Veilig Thuis kan ook adviseren informatie bij andere instanties in te winnen (na toestemming van de cursist of diens ouders).

N.B. Bij jeugd wordt er overlegd met de zorgcoördinator op school, zij zijn op de hoogte van eventuele eerdere meldingen en of er een onderzoek loopt. Als het kan, doet de school dan de melding en wordt er voor gezorgd dat de naam van de vrijwilliger niet in het dossier terecht komt.

Stap 4 Gesprek met de cursist

A. De aandachtsfunctionaris besluit om met de cursist of diens ouders te gaan praten. Wie het gesprek uiteindelijk voert hangt af van wie er een vertrouwensband heeft met de cursist.

1. Leg aan de cursist het doel van het gesprek uit,
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan
3. Nodig de cursist uit om een reactie hierop te geven, na deze reactie kan tot een interpretatie gekomen worden van hetgeen is gezien, gehoord of waargenomen.

Plan een vervolgspraak om terug te komen op de dan genomen acties en om bij te praten over hoe het gaat.

Huisbezoek is af te raden wanneer de veiligheid van cursist, de vrijwilliger of de beroepskracht in het geding is. En wanneer de relatie tussen vrijwilliger/projectleider en cursist verstoord is en het mogelijk is dat de cursist door een gesprek het contact met Taal doet meer zal verbreken.

B. Als het een derde betreft die een kind mogelijk heeft mishandeld of dader is van huiselijk geweld, is een gesprek met de cursist of diens ouders altijd aan te raden. Vervolgens kunnen *of de ouders of de* aandachtfunctionaris besluiten tot melding over te gaan.

C. Bij bedreigende situaties kan contact opgenomen worden met de politie en een melding gedaan worden, zo is de politie geïnformeerd mocht er een vervolg op de bedreiging komen. Wanneer het dusdanig bedreigend is dat de politie adviseert aangifte te doen, kan daartoe besloten worden. De aangifte kan door Taal doet meer of de persoon tot wie de bedreigingen zijn geuit worden gedaan.

Stap 5 Afwegen van de aard en ernst van huiselijk geweld of kindermishandeling

Als de cursist of de ouders de zorgen van de aandachtfunctionaris (en vrijwilliger) delen, is er al veel gewonnen. Het kan ook zijn dat er iets anders aan de hand blijkt te zijn. De aandachtfunctionaris kan de cursist of de ouders doorverwijzen naar passende hulpverlening. Als de situatie voldoende verbetert, hoeft er verder niets te gebeuren. Als er niets verbetert of de cursist of de ouders ontkennen of agressief worden; ga dan over op een melding.

Stap 6 Melding

Taal doet meer is niet in staat om passende hulp zelf te organiseren. Als de aandachtfunctionaris de conclusie trekt dat er sprake is van een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling dan vindt een melding plaats. De aandachtfunctionaris (of zorgcoördinator van school) meldt dit vermoeden bij Veilig Thuis. Er kan wel/niet gemeld worden zonder toestemming van betrokkene. Het kan zijn dat er geen toestemming wordt verleend door betrokkene, dan biedt het conflict van plichten uitkomst. In de (tucht) rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een aandachtfunctionaris ook zonder toestemming van de cursist over hem/haar mag spreken.

Uiteraard moet een dergelijk besluit zorgvuldig worden overwogen, let daarbij op de volgende vragen;

- Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van een cursist of zijn/haar kind behartigen? Wat dient het kind?
- Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
- Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de ouder te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
- Zijn de belangen van de cursist die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de cursist heeft bij mijn zwijgen?
- Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan, welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Tips

- ➔ Geef bij uw melding zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan als de informatie ook van derden afkomstig is.
- ➔ Overleg met Veilig Thuis wat u na de melding zelf nog zou kunnen doen om uw cliënt en diens gezinsleden tegen de kans op huiselijk geweld of mishandeling te kunnen beschermen.
- ➔ Bespreek uw melding vooraf met de cursist (als de cursist jonger is dan 12 jaar, bespreek het dan met de ouders).
- ➔ Voor cursisten tussen 12 en 16 jaar geldt: spreek met de cursist en de ouders.
- ➔ Voor cursisten ouder dan 16 jaar: spreek met de cursist zelf. Indien de cursist onder curatele is gesteld, dan dient altijd met de curator te worden gesproken. Betreft het jongeren met een verstandelijke beperking dan is het raadzaam toch ook met de ouders te spreken.
- ➔ Van contacten met de cursist kunt u afzien als de veiligheid van de betrokkene in het geding is of als de cursist daardoor het contact met Taal doet meer en de vertrouwensband zal verbreken.
- ➔ Laat de schriftelijke melding bij voorkeur ondertekenen door de directeur. Geef bij een mondelinge melding de naam van de directeur door. Als er gemeld wordt door een andere organisatie bijvoorbeeld de Raad voor de Kinderbescherming en Taal doet meer wordt gevraagd mede te ondertekenen, laat dan ook de directeur ondertekenen.
- ➔ Als het vermoeden een derde betreft, kunnen de ouders of de aandachtsfunctionaris melden bij Veilig Thuis. Ouders en Taal doet meer kunnen ook samen een melding doen. Na de melding ligt de verantwoordelijkheid bij Veilig Thuis. In de wet op de jeugdzorg staat beschreven dat Veilig Thuis terugkoppelt naar de melder. Maak hier een afspraak over en bewaak dit, zo nodig neemt de aandachtsfunctionaris zelf contact op. Als er als gevolg van wachtlijsten nog niets wordt ondernomen, blijf dan contact houden met Veilig Thuis en geef zo nodig aanvullende gegevens door.
- ➔ De aandachtsfunctionaris registreert en archiveert de melding op een veilige plek.

Stap 7 Evaluatie door aandachtsfunctionaris, coördinator en vrijwilliger

De aandachtsfunctionaris, coördinator en vrijwilliger evalueren het proces en de gevolgde procedure. De aandachtsfunctionaris registreert wat zij heeft ondernomen en koppelt dit terug naar de directeur. Blijf alert op het welzijn van het kind en volwassene en biedt hen als vrijwilliger en aandachtsfunctionaris voor zover mogelijk een veilige plek. Indien gewenst biedt de aandachtsfunctionaris steun aan de vrijwilliger.

5. Verantwoordelijkheden van Taal doet meer

Om het voor vrijwilligers en medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van het protocol te zetten, draagt Taal doet meer zorg voor een aantal zaken. Binnen de organisatie en in de kring van vrijwilligers wordt bekendheid gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode. Dit gebeurt in de readers van de introductiecursussen voor nieuwe vrijwilligers, het Handboek Coördinatoren, wordt op de website gecommuniceerd en ook in de nieuwsbrief bij de implementatie. Medewerkers en met name projectleiders worden met een instructie bekend gemaakt met het protocol.

Binnen Taal doet meer zijn twee aandachtsfunctionarissen aangesteld met kennis en vaardigheden om medewerkers te ondersteunen bij het signaleren en het zetten van stappen. Nieuwe medewerkers worden ingewerkt op dit onderwerp.

Met jaarlijkse regelmaat wordt de werking van het protocol geëvalueerd en zo nodig worden acties in gang gezet om de toepassing van het protocol te optimaliseren.

5.1 Deskundigheidsbevordering

Kindermishandeling is moeilijk te herkennen, o.a. omdat 75% van mishandeling verwaarlozing is. Ook huiselijk geweld komt vaak pas laat aan het licht.

Om dit protocol op de juiste wijze te kunnen toepassen is het noodzakelijk dat projectleiders van Taal doet meer kennis hebben van de signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld en de werkwijze van Veilig Thuis als ook de dilemma's en het beleid van Taal doet meer. Daarnaast heeft de aandachtsfunctionaris kennis van gesprekstechnieken (zowel met volwassenen als met kinderen) en volgt elk jaar een training ter deskundigheidsbevordering. Deze trainingen worden geregistreerd en zijn onderdeel van het personeelsbeleid en opgenomen in projectbegrotingen.

Taal doet meer traint al haar vrijwilligers voordat zij aan het werk mogen gaan in een van de projecten. Vrijwilligers worden bij de introductietraining geattendeerd op dit protocol.

Bijlage 1: Signalenlijst kindermishandeling

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd of misbruikt worden kunnen ze signalen uitzenden. De signalen zijn echter geen bewijzen maar indicaties dat er iets aan de hand is. Het kan ook duiden op iets anders dan mishandeling. Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst bewijs te leveren voor kindermishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden te onderbouwen.

Signalen kindermishandeling 0-18 jaar

Medische signalen

- Onverklaarbare blauwe plekken, bijt- en brandwonden, kneuzingen, botbreuken en littekens.
- Ondervoeding, wisselen van voeding, spugen, weigeren voeding, eetproblemen.
- Matige groei, achterblijven in lengte.
- Psychosomatische klachten (misselijkheid, braken, hoofdpijn, buikpijn).
- Slechte hygiëne, luierslag bij baby's.
- Onvoldoende en/of vieze kleding.
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht.
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg.
- Herhaalde ziekenhuisopname.
- Terugkerende ziekten of traag herstel door onvoldoende zorg.
- Zwangerschap
- Abortus
- Vertraagd/vervroegd intreden pubertijd
- Anorexia/ boulimia

Psychosociale signalen

- Achterblijven in ontwikkeling (taal, spraak, motorisch, emotioneel en cognitief)
- Regressief gedrag
- Niet zindelijk op leeftijd waarop dit mag worden verwacht
- Totale onderwerping aan wensen ouders/ angst voor ouders; ander gedrag in aanwezigheid ouders
- Onverschilligheid tegenover ouders/verzorgers
- Sterk afhankelijk gedrag richting ouders/verzorgers
- Stijve houding als kind wordt opgepakt, vastgepakt; bevrozing bij lichamelijk contact, overdreven schrikreacties
- derden
- Lege blik in ogen, vermijden oogcontact met derden
- Allemansvriend
- Speelt niet met andere kinderen, maakt geen contact; geen interesse in spel
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Plotselinge gedragsverandering
- Labiel, nerveus, lusteloos, vermoeid, apathisch, meegaand, passief
- Slaapstoornissen
- Depressief

- Agressief, hyperactief
- Niet lachen en niet huilen, geen tekenen van emotie, ook niet bij pijn
- Jong of ouwelijk gedrag
- Opmerkelijke uitspraken die zorg opwekken
- Automutilatie (=zelfverwonding)
- Suïcidaal gedrag
- Weglopen van huis
- Crimineel gedrag
- Verslaving aan alcohol of drugs
- Promiscuïteit/prostitutie
- Relatieve geweld

Kenmerken/ risico's ouders/gezin

- Ouders troosten kind niet bij verdriet en huilen
- Ouders klagen overmatig over kind
- Ouders hebben weinig belangstelling voor kind
- Ouders hebben irrationele verwachtingen van het kind
- Geweld in eigen verleden van de ouders
- Apathisch, onverschillig, nerveus en gespannen, geen emoties tonen
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan
- Afspraken niet nakomen
- Aangeven het niet meer aan te kunnen, overspannen
- Psychiatrische problemen van ouders
- Verslaving ouders
- Meervoudige problemen binnen het gezin
- Alleenstaande ouder en regelmatige wisseling in de samenstelling van het gezin
- Isolement van ouders
- Vaak verhuizen
- Sociaal economische problemen (huisvesting, migratie, werkloosheid)
- Veel ziekte in gezin
- Draaglast in het gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld als middel om problemen op te lossen

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- Verwondingen aan genitaliën; vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina of anus
- Problemen bij plassen, terugkerende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen; pijn bij zitten of lopen
- Seksueel overdraagbare aandoeningen
- Angst voor mannen of vrouwen
- Excessief of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact met derden of juist veel contact zoeken
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen

- Negatief lichaamsbeeld, ontevredenheid, boosheid, schaamte over eigen lichaam
- Houterige motoriek
- Geen plezier in bewegingsspel
- Teveel kennis van seksualiteit en verbale seksuele uitingen (niet leeftijdsadequaat)
- Angst voor zwangerschap
- Seksueel en agressief gedrag tegenover leeftijdgenoten
- Promiscuïteit/prostitutie
- anorexia/boulimia

Signalen specifiek voor jongeren die te maken hebben met huiselijk geweld

- Agressie (kopiëren van gedrag ouders)
- Alcohol en drugsmisbruik
- Opstandigheid
- Angstig en verlegen
- Depressief
- Negatief zelfbeeld; zichzelf beschuldigen
- Passief en teruggetrokken gedrag
- Suïcidaal
- Sociaal isolement door thuissituatie te verzwijgen voor leeftijdgenoten
- Wantrouwen tegenover de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden
- Schooluitval
- Concentratieproblemen
- Overcompenseren op school

Extra signalen bij meisjes die slachtoffer zijn/worden van loverboys

- Vermoeid en vermagerd
- Stemningswisselingen
- Gekleed als een prostituee
- Automutilatie (zelfverwonding)
- Opeens veel geld en luxe goederen
- Verschillend gedrag in verschillende situaties
- Steeds minder binding met ouders, veel op straat verblijven
- Veel problemen en ruzie thuis
- Andere meisjes werven voor prostitutie of escortservice
- Tatoeages (met mannen naam)
- Veel alcohol- en drugsgebruik
- Schoolverzuim
- Sporen van lichamelijk geweld

Bijlage 2. Signalenlijst huiselijk geweld Maatschappelijke vroegsignalering geweld in afhankelijkheidsrelaties

Dagbesteding: school en/of werk

- (structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders
- verminderde prestaties
- verzoek om verlengde vakantie
- te laat terugkeren uit land van herkomst
- opzien tegen komende vakantie
- gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk
- niet zelfstandig mogen reizen
- sociale isolatie/verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden
- verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag)
- plotselinge aankondiging van verloving met een vreemde
- blokkade van toegang tot (vervolg)opleiding/werk
- er wordt geroddeld over een meisje op school en/of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar
- deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit
- dubbelleven, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school/werk

Veiligheid

- betrokkene of broer/zus als vermist opgegeven en wordt actief gezocht
- eerdere meldingen van huiselijk geweld, mishandeling of burengerucht op het adres van betrokkene
- bedreigd of geconfronteerd met (seksueel) geweld
- angst voor bedreiging met mishandeling, chantage, vrouwelijke genitale verminking, aanvallen met zuur
- betrokkene pleegt zelf strafbare feiten zoals dealen, wapenhandel, economische delicten, afpersing
- betrokkene is aangegeven wegens overtredingen (b.v. winkeldiefstal of drugsgebruik)
- angst voor of bedreigd met de dood of pogingen tot moord/doodslag
- meldingen van andere misdrijven, zoals verkrachting of ontvoering
- dreiging met terugsturen
- maatschappelijke sancties

Gezondheid

- begeleiding naar dokter of hulpverlening, het onthouden van medische zorg
- lichamelijke klachten bv na genitale verminking, mishandeling, seksueel misbruik/geweld
- zelfbeschadiging (automutilatie)
- (poging tot) zelfdoding
- gedragsveranderingen: bv. Eetstoornis, depressie, slecht slapen
- drugsgebruik

- vroege/ongewilde zwangerschap
- verzoek tot geheime abortus
- verzoek tot maagdelijkheidverklaring
- schaamte en schuldgevoelens
- loyaliteitsconflicten

Gezin

- eerdere gedwongen huwelijken/gedwongen huwelijk van broer of zus
- huwelijk op jonge leeftijd
- rigide regels voor met name jonge meisjes
- dubbele moraal
- dwangcultuur
- weinig of geen communicatie thuis
- roddels vanuit de gemeenschap
- dood van een ouder
- eerdere vermissingen van gezins-/familieleden
- plotselinge verhuizing/verdwijning
- intensief contact met familieleden en/of plotselinge reizen naar familie/familieberaad
- er wordt veel geroddeld over een familie
- eerdere meldingen van huiselijk geweld
- mishandeling of burengerucht op het adres van betrokkene
- potentiële slachtoffers worden afgeschermd/beschermd
- afwerende houding t.o.v. politie en autoriteit en gezag

Basisvrijheden van de betrokkene/persoonlijke integriteit

- isolatie/een sterke inperking van de basis/bewegingsvrijheid
- geen beschikking over eigen identiteitsdocumenten, visum/illegaal verblijf
- bewust onwetendheid houden over eigen rechtspositie
- financiële benadeling, geen beschikking over verdiensten/schulden maken op naam van betrokkene
- chantage door openbaarmaking feit of activiteit
- niet toestaan van het machtig maken van de taal, geen vrije partnerkeuze/huwelijkswang

Gedrag

- normafwijkend gedrag slachtoffer, concentratieproblemen, woede uitbarstingen, ingehouden
- woede, depressieve klachten, machteloosheid, negatief zelfbeeld, vlakke emoties, schuw, brutaal, hyperactief, teruggetrokken, neerbuigend, wantrouwend, verdedigend
- alleen sterke binding met thuis: isolement
- wegloop gedrag
- moeite met contactlegging, oogcontact, lichamelijk contact
- andere strafbare feiten plegen zoals dealen, wapenhandel, economische delicten, afpersing

Bijlage 3: Formulier aandachtspunten t.b.v. een melding bij Veilig Thuis en registratie door aandachtfunctionaris

Voor een juiste beoordeling van een melding is het van belang over voldoende informatie te beschikken. De intake van Veilig Thuis beoordeelt of een melding wordt aangenomen.

Gegevens van de melder:

Naam, adres en relatie tot de betrokkenen

Gegevens van de betrokkenen:

Naam, adres van de ouders/verzorgers; naam en geboortedatum van het kind; verblijfplaats van het kind

Wat zijn de zorgen?

Problematiekbeschrijving; hoe lang bestaat het probleem, ervaren de betrokkenen de situatie als probleem?

Zorggedrag/signalen kind:

Ontwikkeling en functioneren; specifieke problematiek

Gezinssituatie en achtergrond:

Gezinssamenstelling; ouderlijk gezag; culturele achtergrond; woon- en werksituatie; ondersteuning vanuit de omgeving; specifieke problematiek bij de ouders

Eerdere hulpverlening:

Welke hulp is tot nu toe geboden/welke hulp is nu nog aanwezig

Reden van de melding:

Samengevat beschrijven dat de situatie waarin het kind zich bevindt bedreigend is; de ouders geen verandering in de situatie willen en/of kunnen brengen; hulpverlening in een vrijwillig kader niet tot stand komt

Belangrijke adressen:

Taal doet meer, project:

Huisarts:

Hulpverlenende organisaties:

Bespreking van de melding:

Datum van de bespreking/aankondiging van de melding; reactie van de ouders/verzorgers; afschrift van de melding aan de ouders.

Ja / Nee en zo nee waarom niet

Bijlage 4: Organisaties voor meer informatie en advies

Veilig Thuis

Veilig Thuis kan dag en nacht telefonisch bereikt worden voor zorgen om en vragen over mogelijk geweld bij minder- of meerderjarigen zowel door slachtoffers, daders als beroepskrachten.

<http://www.vooreenveiligthuis.nl/>

Bel met Veilig Thuis op 0800-2000

Werkzaamheden

Advies en informatie; hierbij worden geen gegevens geregistreerd over het kind of het gezin. Veilig Thuis komt niet in actie.

Consult; hierbij wordt de consultvrager begeleid in de, op advies van Veilig Thuis, te nemen stappen. Er wordt geen actie ondernomen door Veilig Thuis richting kind/gezin en er worden geen gegevens geregistreerd. Er kan wel een dossier op naam van de consultvrager worden aangelegd.

Melding; hierbij neemt Veilig Thuis alle gegevens op over het kind of gezin waarover wordt gemeld. Daarna volgt intern een intakeoverleg, waarbij een vertrouwensarts aanwezig is. In dit overleg wordt besloten of Veilig Thuis verantwoordelijkheid neemt. Uitgangspunt bij de melding is om zo min mogelijk buiten de ouders om te opereren en zo snel mogelijk contact te leggen met de ouders (4-6 weken) Alleen als het belang van het kind zich hiertegen verzet, wordt dit uitgesteld en worden in eerste instantie onder anderen huisarts en school benaderd. Vervolgens kunnen allerlei vormen van vrijwillige hulpverlening worden aangeboden aan ouders en kind via bureau jeugdzorg. Indien Veilig Thuis tot de conclusie komt dat hulp niet geaccepteerd wordt of niet werkbaar is, wordt de Raad voor de kindbescherming ingeschakeld.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het centrum voor jeugd en gezin (CJG) is een inlooppunt voor gezinnen. Ouders, kinderen en jongeren tot 23 jaar kunnen hier terecht met alle vragen over opvoeden en opgroeien.

In elk CJG is aanwezig:

1. Jeugdgezondheidszorg (het consultatiebureau) begeleidt kinderen tot 4 jaar en hun ouders. Daarna neemt de afdeling jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD de zorg over.
2. Deskundig advies en ondersteuning bij alle vragen over opvoeden en opgroeien.

<http://www.jeugdengezinutrecht.nl/>

Bureau jeugdzorg

Bureau jeugdzorg biedt informatie, advies, begeleiding en hulp aan jongeren tot 18 jaar en hun ouders/verzorgers, beroepskrachten en andere betrokkene op psychosociaal en opvoedkundig gebied. Daarnaast is Bureau Jeugdzorg de toegang tot de geïndiceerde jeugdhulpverlening en zorgt indien nodig voor een adequate doorverwijzing naar andere vormen van zorg.

Wanneer een beroepskracht of een zorgteam zich zorgen maakt over een kind of jongere kan men hem/haar of de ouders doorverwijzen naar bureau jeugdzorg als de ouders zelf hulp

willen. Dan volgt een screening en wordt gekeken wat de hulpvraag is. Er wordt verslag gemaakt en een multidisciplinair team beslist welke hulp nodig is. Er wordt advies gegeven en dit wordt met de cliënt besproken. Wanneer er geen hulpverlening op gang komt, dan wordt besproken met de beroepskracht of het team hoe de jongere het best geholpen kan worden en of onderzoek door Veilig Thuis nodig is.

0900-4005555 (doorschakeling naar regio's)

<http://www.huiselijkgeweld.nl/organisaties/organisatie?id=684>

College bescherming persoonsgegevens

Voor advies op het gebied van privacy en persoonsgegevens. tel 070-8888501

www.cbweb.nl

Kindertelefoon

Voor kinderen tussen 8 en 18 jaar die een probleem of een vraag hebben of hun hart willen luchten. Tel 0800-0432 of chatten dagelijks van 14-20 uur www.kindertelefoon.nl

Landelijk bureau slachtofferhulp

Komt op voor slachtoffers van misdrijven en ongelukken (ook kindermishandeling) tel. 030-2340116 www.slachtofferhulp.nl

Nederlands Jeugdinstituut (NJI)

Het landelijk expertisecentrum over jeugd en opvoeding voor en met de beroepspraktijk. tel. 030- 2306344 www.nji.nl

Raad voor de kinderbescherming

De Raad voor de kinderbescherming komt op voor kinderen wiens fundamentele recht op een gezonde ontwikkeling en uitgroei naar zelfstandigheid wordt bedreigd door toedoen of nalaten van ouders/verzorgers en wanneer vrijwillige hulpverlening niet of niet meer mogelijk is. De Raad is een onderzoeks- en adviesorgaan en geen hulpverlenende instelling. Aanmelding kan alleen via AMK of Bureau jeugdzorg. De Raad pakt zaken op waarbij de rechtspositie van ouders/opvoeders een rol speelt. De Raad kan de kinderrechter voorleggen om een kind tijdelijk of voor langere tijd uit huis te plaatsen. www.kinderbescherming.nl

RAAK (Reflectie- en Actiegroep Aanpak kindermishandeling)

Deze actiegroep wil een stimulans geven aan de maatschappelijke en politieke discussie over kindermishandeling en aan de actie voor de aanpak van kindermishandeling. Raak organiseert symposia, congressen, publiceert en benadert de politiek als de rechten van kinderen in het geding zijn. tel 020-4203771 www.stopkindermishandeling.nl
www.defenceforchildren.nl

Pharos

Landelijk kennis- en adviescentrum op het gebied van de gezondheid van migranten en vluchtelingen. Tel 030-2349800 (di en do 10-14 uur) www.pharos.nl

Buurtteams

Bij uw buurtteam kunt u terecht als u vastloopt met vragen rond opvoeden en opgroeien, echtscheiding, werkloosheid, huiselijk geweld, psychische problemen, schulden, eenzaamheid, overlast en meer. Een buurtteam bestaat uit professionele hulpverleners met veel ervaring. Zij werken nauw samen met scholen, consultatiebureaus, huisartsen en wijkverpleging.

<http://www.buurtteamsutrecht.nl/>

Moviera

Moviera houdt zich bezig met alles wat komt kijken bij een doeltreffende aanpak van huiselijk geweld, zoals voorlichting, preventie, signalering en registratie, opvang en begeleiding en het ontwikkelen van expertise.

030 – 259 98 14 of 026 – 389 49 45

www.moviera.nl

Bijlage 5 Verantwoording

1. Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ministerie van VWS, 2010
2. Protocol kindermishandeling Bureau jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam en AMK Amsterdam. Amsterdam, 2010
3. Concept Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling Kinderopvang en de handleiding bij de meldcode. JSO, september 2010
4. IJzendoorn , R. van, Kindermishandeling in Nederland Anno 2005. De nationale revalentiestudie, N.P.M. RU Leiden, 2007
5. Lamers-Winkelman , F. Scholieren over mishandeling. Resultaten van een landelijk onderzoek naar de omvang van kindermishandeling onder leerlingen van het voortgezet onderwijs.(SOM), Amsterdam, VU 2007
6. Kinderen Veilig Thuis, Actieplan Aanpak Kindermishandeling RAAK, 2007
7. Websites
www.huiselijkgeweld.nl
www.meldcode.nl
www.eenveiligthuis.nl